

‘Kijk bij ouderen altijd naar het geheel’

Hoe ziet de optimale zorg voor kwetsbare ouderen er uit? Ester Bertholet had daarover als huisarts uitgesproken ideeën, inhoudelijk en organisatorisch. Ideeën die ze in de praktijk kon brengen bij de Stichting 1+ Samenwerking Velp (SEPS), toen ze daar als aankomend specialist ouderenzorg stage liep. Deze stichting is opgericht om de samenwerking in de eerstelijnszorg in Velp en Rozendaal te optimaliseren. Herma Barnhoorn, directeur van SEPS, ondersteunt deze nieuwe werkwijze in de ouderenzorg van harte.

Velp en Rozendaal hebben de op een na oudste populatie in ons land: 27% is ouder dan 65 jaar en 15% is 75-plus. Koploper in de vergrijzing dus. Daarbij is Velp hard op weg naar de positie van koploper in de zorg voor ouderen. Want Ester Bertholet ging voortvarend aan het werk in een pilot. Ze verplaatste de gecoördineerde zorg voor een kleine groep ouderen, zoals deze wordt geleverd in de verpleeghuizen, deels naar de eerste lijn. De huisartsen waren zo enthousiast over het resultaat dat ze deze werkwijze graag wilden voortzetten. Op dat moment was er het programma Op één lijn van ZonMw. Een uitgelezen kans. Stichting 1+ krijgt subsidie voor een jaar voor de opzet van een passende organisatiestructuur. Van Menzis krijgt ze drie jaar financiering voor de patiëntenzorg voor de kwetsbare ouderen.

Holistische blik

Ester werkt inmiddels als specialist ouderenzorg in de eerste lijn. ‘De traditionele huisartsenzorg kan vaak niet de beste zorg bieden voor ouderen met complexe problematiek’, is haar overtuiging. ‘Ouderen kun je niet alleen ziektegericht behandelen. De functies worden minder, de geestelijke flexibiliteit neemt af en de sociale omgeving wordt kleiner. Dat vereist een holistische blik.’ Ze licht de werkwijze in Velp toe. ‘De huisarts verwijst een complexe patiënt naar de specialist ouderenzorg. Vervolgens ga ik twee keer een uur op bezoek bij de patiënt. Zo kan ik hen in hun

context plaatsen. We kijken naar alle domeinen: somatisch, functioneel, maatschappelijk, psychisch en communicatief.’ Een groot voordeel: ‘Je kunt zo pro-actief optreden.’

ZonMw

Efficiënte aanpak

Na de huisbezoeken stelt de specialist ouderenzorg een concept-zorgplan op. Dat mailt ze vervolgens naar alle betrokken professionals. Ester benadrukt: ‘In een matrix op één A-4 staan voor elk van de vijf domeinen de probleemdefiniëring, de doelen, de acties en wie voor elk probleem verantwoordelijk is. Zo heeft iedereen in één oogopslag overzicht. Dit wordt

besproken in een multidisciplinair overleg (MDO) en teruggekoppeld aan de huisarts, de patiënt en de mantelzorger. Het geeft de patiënt inzicht in de aanpak. Bovendien biedt het de mogelijkheid om prioriteiten te stellen. Dit is een zinvolle werkwijze die in veel opzichten besparend werkt.’

Opgedane kennis delen

Ook Herma houdt van een efficiënte aanpak. ‘Goed overleg leidt tot betere zorg. Het MDO is eens per veertien dagen in het gezondheidscentrum waar alle huisartsen zijn gevestigd. Daarbij worden vier patiënten per uur besproken. Dit gebeurt tijdens het spreekuur zodat de huisarts kan aanschuiven zodra zijn patiënt wordt besproken.’ Opvallend is dat Ester als specialist ouderenzorg meeschrijft in het HIS en eventueel de behandeling start. Dit

hoge bloeddruk

depressief

osteoporose

diabetes

incontinentie

Ouderen lijden veelal aan meerdere aandoeningen.

alles in goed overleg met de huisarts. Deze werkwijze roept vanzelfsprekend vragen op over verantwoordelijkheden en patiëntenprivacy. 'Dat zoeken we uit met experts', vertelt Ester. 'Dat doen we binnen dit project en uiteraard maken we de uitkomsten bekend. Hetzelfde

geldt voor de BTW-problematiek voor de geleverde zorg, waarover mogelijk zelfs een juridische procedure komt. De opgedane kennis willen we delen, zoals afgesproken met ZonMw. Uit ons project komt zoveel informatie. Anderen kunnen daarvan gebruik maken en hoeven het wiel niet opnieuw uit te vinden.'

minimaal een jaar langer thuis wonen. Een belangrijke uitkomst, gezien de kostenbepierking daarvan en de betere kwaliteit van leven die het oplevert. De Radboud Universiteit onderzoekt of deze ervaringen te staven zijn met harde cijfers. Een andere positieve bijkomstigheid is dat dit project een andere werkwijze laat zien, die studenten geneeskunde enthousiasmeert voor de keuze voor het beroep van specialist ouderengeneeskunde. Dat is voor deze beroepsgroep hard nodig!

Tekst: Gerda van Beek/Foto: Hans Oostrum

In een matrix staan de vijf domeinen en wie daarvoor verantwoordelijk is.

Daar zitten de verhalen!

Een persoonlijke vraag aan Ester Bertholet: Vanwaar haar affectie met ouderenzorg? 'Ik hou van verhalen', zegt ze eenvoudig, 'ouderen hebben zoveel levenservaring, daar zitten de verhalen.'

Langer thuis

Er is landelijk veel aandacht voor deze werkwijze. Niet verwonderlijk, want het levert goede resultaten op. 'De verwachting is dat dankzij deze werkwijze 60% van de ouderen met complexe problematiek minimaal een half jaar langer -en tegelijk ook prettiger- thuis kan blijven. Van de groep kwetsbare ouderen kan 40%

Probleem	Doelstelling	Actie	Wie
Somatisch			
Veel onverklaarde lichamelijke klachten	Alert blijven op somatische oorzaak van klachten	Reg. evaluatie arts middels maandelijks huisbezoek	Arts (huisarts/SO)
ADL			
Afgenomen zelfredzaamheid door verlies van overzicht, paniekgevoel	Ondersteuning/optimaliseren ADL-mogelijkheden	Inschakelen ergo en ouderadviseur	Arts (SO)
Neiging tot contractuurvorming handen	Verminderen gebogen stand handen/pijn	Fysio gericht op functioneel inzetten hand	Fysio
Afgenomen mobiliteit, valgevaar buitenshuis	Weer veilig naar buiten	Ergo ingeschakeld	Ergo
Maatschappelijk			
Echtgenoot wordt door omgeving cognitief overschat	Echtgenoot niet overbelasten, tzt cognitief evalueren	Familie en zorgverleners regelmatig op hoogte brengen	Arts (SO)
Echtpaar houdt geïndiceerde hulp af	Motiveren voor toestaan meer hulp	Vertrouwen winnen (fysio betrekken als 'oude bekende')	Arts (SO), fysio
Psychisch			
Gevoel van verlies van overzicht/structuur/paniek en somberheid. Nieuwe diagnose: ernstige depressie (geen dementie)	Betere stemming, afgenomen angstgevoelens	Medicatie (antidepressivum) wordt opgebouwd, met vooralsnog goed resultaat	Arts (SO)
Communicatie			